

СТРАТЕГИЯ

ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

ПРИ ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

(за периода 2017 -2020 година)

Приета с Решение № 228/22.02.2017 г. на Общински съвет - Лясковец

Въведение

През последните години, закрилата на децата се превърна в основен приоритет на Република България. Подобряване благосъстоянието на децата стартира със създаването на звена – „Отдели за закрила на детето”, към Дирекциите за социално подпомагане през 2000 г., които пряко да отговарят за опазване и гарантиране висшият интерес на детето. Този процес на реформа в грижите за децата изисква концентрация на ресурси, постоянно политическо и обществено внимание и максимална координация на политиките. Насилието, употребата на наркотици, здравето, образованието, свободното време, джендър въпросите, дискриминацията от етническо естество, информираността и участието на малолетните и непълнолетните във дефинирането на проблеми и процеса на вземане на решения – това са само част от сферите, за които обществото ни трябва да полага грижи.

Общинската стратегия за закрила на детето се създава на базата на заложените цели и принципи в Закона за закрила на детето, Закона за социално подпомагане, Правилниците за прилагането им, Конвенцията на ООН за правата на детето и Националната стратегия за закрила на детето. Тя е в унисон с реформата на Правителството на Република България в системата за закрила на детето и цели синхронизиране на действията на държавната, местната власт и неправителствените организации за подобряване благосъстоянието на децата и техните семейства в Община Лясковец, чрез определяне на общинските приоритети в областта на закрилата на детето, които да отразяват и задоволяват специфичните местни потребности.

Общинската стратегия за закрила на детето ще определи пътя и начините за подобряване защитата, правата и интересите на децата на територията на Община Лясковец.

Залагането и изпълнението на стратегическата цел ще създаде условия и ще допринесе за изграждането на минимален гарантиран брой и вид услуги в областта на закрилата на детето, предимно с превантивен характер. Услугите ще са фокусирани върху потребностите на децата и техните семейства на територията на Общината, в съответствие с националните и международни стандарти и практики и ще се основават на следните принципи:

1. Осигуряване опазването на висшите интереси и права на детето;
2. Отглеждане на детето в семейна среда или в случаите, когато това не е възможно, то да бъде отглеждано в среда, близка до семейната;
3. Зачитане и уважение личността на детето;
4. Оказване на адекватна и навременна закрила на деца, в риск;
5. Превантивна работа с децата и семействата им.

I. ДЕМОГРАФСКИ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

Към 31.12.2016 година населението на община Лясковец по настоящ адрес е 13 655 лица, от които 1 823 са деца до 18 годишна възраст.

Възрастовата структура показва тенденции към увеличаване дела на застаряващото население, като лицата над 18 години са 11 832 лица, от тях над трудоспособна възраст са 3 926 лица.

Заетостта и безработицата са фактори, които оказват определящо влияние върху жизненото равнище на населението на общината. Проблемът с дългосрочно безработните лица в общината се овладява през последните пет години, но е необходим мониторинг и своевременни мерки за запазване на сравнително ниско равнище на техния брой. Същевременно броят на лицата над 55 г. се увеличава, което изисква насочване на усилията за преодоляване на проблема, чрез национални програми и/или европейско финансиране.

През последните 2 години, тенденция е запазване на ниско равнище на безработица спрямо икономически активното население и към момента то е по-ниско от средното за страната. Тенденциите са през следващите месеци да намаляват регистрираните безработни поради търсене на работна сила, основно за отраслите реализиращи сезонна заетост, както и за дейностите в сферата на услугите.

Към 31.12.2016 г. броят на безработните лица с регистрация в Дирекция "Бюро по труда" – Горна Оряховица е 316 (5.3 %). Най-голям е дялът на безработните лица без специалност и квалификация. Това са лица регистрирани като активно търсещи работа с основно и по-ниско образование.

II. ПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕЦАТА В ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

Модели на семейно поведение

Съвкупността от демографските фактори оказва влияние на семейното и респективно детското благосъстояние на модела на семейство, от гледна точка на броя на децата, отглеждани в него, както и на формирането на семейството. На територията на общината преобладава еднородния и двудетен модел на семейството.

Сред факторите, които обясняват ниското равнище на раждаемостта са:

- настъпилите промени в разбиранията на семейството за оптималния брой на децата;
- икономически трудности - повечето семейства желаят да имат две деца, но са финансово зависими.

Детската бедност

Бедността е явление с много измерения, а не само въпрос за липса на доходи сред част от населението. Рискът от бедност е най-голям в домакинствата, в които никой не работи, но има зависими деца. Последица от бедността при децата е също така нарушаване на техните права и лишаването им от равни възможности за бъдещо развитие.

Намаляването на риска от изпадане в бедност и социално изключване е един от основните дългосрочни приоритети на страната ни. Налице е тенденция за намаляване равнището на бедност сред населението, но все още рискът от бедност е по-силен за някои рискови групи (етнически малцинствени групи, деца на самотни родители, деца на дългосрочно безработни родители и други).

Голям е броят на децата, живеещи в семейства в неравносигурно социално положение. Към тази група се включват деца от социално слаби семейства, деца от непълни семейства /с един родител/ и деца от малцинствен произход. За броя на

социално слабите семейства и децата отглеждани в тях, в община Лясковец липсва информация. Приблизителна оценка може да се направи от подадените молби за помощи в Дирекция "Социално подпомагане". По-голяма част от семействата, кандидатстващи за социални помощи са от малцинствен произход. През 2016 година 38 лица и семейства са подпомагани с месечна помощ, съгласно чл. 9 от Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане.

Към тази група се отнасят и децата, в семействата, на които има лица с трайно намалена работоспособност.

Липсата на квалификация и образование при по-голяма част от безработните, както и минималното заплащане на труда в района, са фактори влияещи отрицателно върху стандарта на живот на повечето семейства. Това води до влошаване на социално-психологическия климат в семейството и създава предпоставка за попадане на децата в криминогенна среда.

Спадането на жизненият стандарт и рязката материална диференциация на бедни и богати засяга всички слоеве на населението. Най - уязвими и незащитени са децата. За да имат нормален стандарт на живот те разчитат на своите родители.

При децата, които живеят с един родител или чиито родители работят в други общини е налице занижения контрол и ниското качество на грижи и внимание към децата в семейството.

На семействата с деца в неравностойно социално положение се предоставят помощи по Закона за социално подпомагане и Закона за семейни помощи за деца. През последните няколко години семействата с ниски доходи, в които има първокласници получават еднократни помощи в натура.

В общинските училища на децата от I до IV клас се раздава безплатна закуска.

Здраве

През последните години бяха констатирани изключително тревожни тенденции по отношение на здравето на децата, свързани с тяхното поведение, като:

- разпространяване на агресивността и насилието;
- широко разпространение на употребата и злоупотребата с цигари и алкохол;
- рисково сексуално поведение, ранна бременност и увеличаване броя на абортите.

Психичното здраве на децата е значим обществен проблем. Голям е процента на децата и юношите, които страдат от емоционални и поведенчески проблеми. Психично-здравното благополучие на децата зависи от осигуряване на благоприятни условия за емоционалното им развитие. Тези условия предполагат родителите и училището да осигурят отношения на доверие, което постепенно да позволи изявата на естествените таланти и формирането на личността на децата през призмата на умения за разбирателство, общуване и капацитет за социално участие. По този начин зависимостта, характерна за ранното детство, се трансформира в автономност и готовност за живот в общности. Задачите около развитието се изпълняват от родителите, а впоследствие - и от училището. На настоящият етап капацитетът на българските семейства и училища да предоставят отношения, чрез които децата да постигат самостоятелност и психично здраве, е нисък.

Образование

Образователната мрежа на Община Лясковец включва 4 общински училища, разпределени както следва: едно средно училище и две начални училища в гр.Лясковец и едно основно училище в село Джулюница. През учебната 2016 – 2017 г. общо във всички училища се обучават 733 ученика, разпределени в 39 паралелки. Отглеждането и възпитанието на децата на възраст от 3-7 годишна възраст се извършва в групи в общинските детски градини. В момента там се обучават 350 деца, на които са осигурени всички необходими условия за пълноценно обучение. На територията на общината функционират седем детски градини, разпределени както следва: три ДГ са в гр.Лясковец и четири ДГ в селата: с. Джулюница, с. Добри дял, с. Козаревец и с. Драгижево.

В община Лясковец има една Детска ясла, в която се обгрижват 40 деца, а 25 получават обяд от Млечна кухня.

На територията на община Лясковец се извършва превантивна дейност по отношение отпадането на ученици от образователната система. През 2016 година в отдел „Закрила на детето” – ИРМ – Лясковец от СУ „М. Райкович” гр. Лясковец са постъпили уведомителни писма, съдържащи данни за риск на определени ученици от отпадане, поради множество отсъствия – 19 писма, отнасящи се за 16 ученика.

При анализа на причините за отпадането от училище се констатира, че те обикновено се групират в няколко основни категории: икономически, етнокултурни, социални, педагогически. Основните фактори, които оказват силно влияние върху отпадането от училище, са:

1. Лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее.
2. Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос. Етническата принадлежност проявява влиянието си върху отпадането от училище както чрез икономически мотиви за напускане, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.).

3. Третата основна група мотиви за отпадане от училище се определя от училищната среда и свързаните с нея педагогически фактори: трудности, които детето среща в училище; интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище; конфликтни отношения със съученици и/или учители; качество и методи на преподаване и подкрепа на децата с трудности при усвояване на учебния материал.

Съществуват и някои обективни страни на училищната среда, които влияят върху отпадането от училище и върху броя на прекараните от детето години в училище - наличие и ефективност на предучилищната подготовка, качество и сложност на учебното съдържание, квалификация на учителите, обучение в непълни паралелки и др.

През последните години се увеличава значението и на миграцията на родителите като причина за напускане на детето от училище.

Една от главните стратегически цели, залегнали в стратегията на община Лясковец е задържане на младите хора в града. За това е необходимо младите хора да се превърнат в активни партньори на местните власти, да вземат участие в живота на общината, да поставят проблемите си и да изискват от управляващите сътрудничество и прозрачност. Приоритет е те да повярват в своите възможности и

да реализират своите младежки инициативи, за да бъдат полезни както на себе си така и на развитието на своя град.

Деца с изявени дарби

Настоящата стратегия обосновава ѝ необходимостта от грижи за *децата с изявени дарби* на територията на общината. Изявите на децата са в областта на природните науки, спорта и изобразителното изкуство.

Проявите им се насърчават най-вече от училищната среда.

Деца в риск

През 2016 година в отдел „Закрила на детето” – ИРМ – Лясковец са постъпили 73 сигнала за деца в риск. За 34 от тях не е установен риск и спрямо тях не са били предприети мерки за закрила. 72 деца са били обект на закрила и спрямо тях са предприети подходящи мерки.

1. Деца, настанени в специализирани институции.

Според проведено от ДАЗД проучване най-голям е относителният дял на децата в специализирани институции, които са:

- от семейства с един родител;
- деца, чиито родители са безработни, с много нисък социален статус и са в невъзможност да се справят с отглеждането им;
- деца от многодетни семейства;
- децата, които са изоставени или „подхвърлени” от своите родители;

Основните фактори, които обуславят настаняването на децата от семейства в неравностойно социално положение в специализирани институции, са трудностите, които те срещат при отглеждането им (икономически, психологически, социални), съчетани с липсата на достатъчно алтернативни на институционалната грижа услуги. Основните рискове, на които са подложени децата в тези семейства, са свързани с качеството на живот, климата в семейството и достъпа на децата до образование. През последните години в България, относителния дял на децата отглеждани и възпитавани в институции намалява, тъй като те биват извеждани и настанявани в центрове за настаняване от семеен тип, в приемни семейства или осиновяване.

2. Деца с увреждания и/или специални образователни потребности.

Проучванията в тази област сочат, че на практика не са създадени достатъчни условия за социална интеграция на децата с увреждания. Няма специално добре обучени кадри, които да работят с децата, не е изградена адекватна система за социална подкрепа на родителите. Масовите училища и детската градина не са подготвени да приемат някои от децата, поради спецификата на заболяването им. Архитектурната среда е недостъпна, липсват индивидуални програми за работа и обучение на персонала.

Специфичните потребности на децата с увреждания са:

- превенция /ранна диагностика/;
- медицински услуги и консултиране;
- финансови /помощни средства и консумативи/;
- социални;
- образователни.

Специфичните потребности на родителите са свързани с необходимостта от подкрепа и консултиране на семейството още от родилно отделение и подпомагане за възстановяването, социализацията и интеграцията на детето.

На територията на общината през 2016 година - диагностицирани 37 деца с увреждания.

В резултат на образователната политика, насочена към развитие на интегрираното обучение в общообразователните училища се обучават интегрирано ученици със специални образователни потребности, които се подпомагат от ресурсни учители и специалисти.

На децата с увреждания, Д„СП” изплаща месечни помощи, съгласно ЗСПД, ЗИХУ и ППЗИХУ.

3. Деца - жертви на насилие и престъпления.

Проучванията и анализите на Държавната агенция за закрила на детето показват, че насилието срещу децата е актуален за България, проблем. Практиката показва, че когато една система работи добре, това води до увеличаване броя на случаите, за които се сигнализира и по които се работи.

През последните години насилието в семейството и в образователна институция са най-разпространени. Ставаме свидетели на все по-често проявяващи се актове на агресия и насилие, които не само системата за закрила на детето, а обществото като цяло не може да предвиди, да обясни и адекватно да реагира, защото са резултат на дълбоки и комплексни причинни влияния.

В ОЗД през 2016 година са регистрирани 3 случая на деца жертви на физическо насилие, 6 случая на negliжиране и 1 случай в риск от увреждане на психическото състояние. Насилието над деца може условно да се раздели на няколко групи:

- в семейството;
- в обществото;
- в образователни институции.

За работа с деца, претърпели насилие на специалистите е необходима допълнителна квалификация, отлично познаване на причините и формите на насилие, методите и начините за откриването му. За всяко от децата трябва да бъдат предприети мерки за закрила, консултации с психолог и подготвени индивидуални планове за работа, с цел бързо възстановяване.

Основният проблем е, че насилието се открива трудно и трудно се доказва. Във високорисковите общности почти ежедневно децата са подложени на емоционално и физическо насилие, както и на negliжиране от страна на родителите им. Децата живеят в неблагоприятен психоклимат. Финансовите проблеми в семейството рефлектират върху отношението към децата. Те стават жертви на чести семейни скандали, биват принуждавани да решават проблемите на семейството, като крадат и просят.

Друг много важен проблем е слабата подготовка на специалистите за работа с деца жертва на насилие и липсата на изградена система от мерки насочени към извършителите на насилие над деца.

Слаба е обществената активност и ангажираност на гражданите към проблемите и безопасността на децата.

По данни на инспектор Детска педагогическа стая при РУ – Г.Оряховица, малолетни и непълнолетни жертви на престъпления за 2016 г. са 4 деца – от пътнотранспортно произшествие, кражба на мобилен телефон и неизплащане на присъдена издръжка.

На територията на общината не са развити социални услуги за деца жертви на насилие.

4. Деца - жертви на трафик.

През 2016 г. няма регистрирани случаи.

5. Деца с девиантно поведение, извършители на престъпления.

Една от предпоставките за извършване на противообществени прояви е липсата на подходящи условия за живот, на родителски грижи и контрол.

Някои от причините за девиантното поведение на учениците са свързани със сериозни недостатъци в цялостната педагогическа дейност на българското училище. Най-важните от тях са: неефективна превантивна възпитателна работа в училище, сериозни пропуски в организирането на свободното време на децата, насищане на всекидневие в училище с напрежение и конфликти.

Асоциалните прояви на учениците обхващат бягствата от училище и дома, кражби и употребата на алкохол. Сведенията показват, че в страната се е увеличил броят на децата, които проституират или употребяват наркотични вещества.

За 2016 година Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни при община Лясковец е образувала и разгледала 19 възпитателни дела и Състава по чл.11, ал. 2 от Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни е наложил 34 възпитателни мерки. Характера на преобладаващите противообществени прояви са кражби, повреждане на чуждо имущество, бягство от дома и издадени актове за установяване на административно нарушение по Закона за българските лични документи.

Въпросът за превенция на детските асоциални прояви в училище не може да бъде подценяван. Необходимо е взаимодействие между институциите и семейството. Усилията трябва да се насочат не само към корекционно-възпитателната работа, но и към превантивната дейност.

Факторите, обуславящи асоциалните прояви на малолетните и непълнолетните са следните:

- Неблагоприятна семейна среда: нисък социален статус; незаинтересованост от страна на родителите; мултиплициращ ефект на неграмотност и начин на живот в ромските семейства; занижен родителски контрол.

- Влияние от средствата за масово осведомяване на модел на поведение: жестокост, агресия, насилие и безнаказаност и пр.

Проблемите от битов и финансов характер в семейството са основна причина децата да бъдат подтиквани към противообществени деяния. Друг фактор са проблемите в междуличностните отношения в семейството.

Незаинтересоваността на обществеността по проблема и неразбирането, което срещат част от децата в своите семейства води до увеличаване броя на извършените престъпления от малолетни и непълнолетни. Необходимо е да се потърси диалога с подрастващите. Децата трябва да се научат да изразяват

потребностите и позициите си, а възрастните – да ги изслушват, да ги разбират и да приемат мнението им.

По корекционно-възпитателната дейност МКБППМН - Лясковец работи с всяко дете, извършило противообществено деяние. Назначени са обществени възпитатели. Работата на комисията се осъществява със съдействието на Отдел закрила на детето.

Съобразно националната програма „Работата на полицията в училищата“ за 2016 г. инспектор Детска педагогическа стая, съвместно с полицейски инспектори са изнесли 25 лекции и беседи в училищата на територията на община Лясковец. Предвид необходимостта от превенция на детската престъпност инспектор ДПС е провел 34 индивидуални профилактични беседи с малолетни и непълнолетни лица, родители и настойници. През изминалата 2016 година са проведени 11 работни срещи със служителите от отдел „Закрила на детето“ – ИРМ Лясковец, с ръководствата на учебните заведения и Секретаря на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. На територията на учебните заведения в община Лясковец са извършени 6 проверки от инспектор Детска педагогическа стая и полицейските инспектори, при които не са констатирани сериозни нарушения. Основен проблем при по-голяма част от училищата е слабият контрол при пропускателния режим и липсата на охранителни камери. През изминалата година са проведени 11 специализирани полицейски операции. Проверявани са били общо 26 обекта (питейни заведения и зали за хазарт). Съставени са 4 акта за установено административно нарушение, като 3 от тях са за нарушения по чл. 45, ал. 2 и ал. 3 от Закона за закрила на детето.

6. Тежки форми на детски труд.

Съществен проблем, за чието решаване се изискват усилията на всички държавни институции и гражданското общество, е защитата на децата, които са въввлечени в най-тежки форми на труд. Най-тежките форми на детски труд се срещат в домашното стопанство (селско стопанство и домакински труд) и в неформалната икономика (ресторантьорство, строителство).

Факторите за предлагане на детски труд имат комплексна природа: бедността и изключването от пазара на труда на семействата, отпадането на детето от образователната система, включително от системата за професионално обучение, груповите обичаи или семейните традиции.

Факторите за търсенето на детския труд са: ниско заплащане, ниски инвестиции за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, особено при сезонна или почасова работа, и в неформалната икономика.

7. Деца на улицата.

Децата на улицата са една от най-уязвимите групи на деца в риск. На територията на общината няма регистрирани просещи и работещи, на улицата, деца.

8. Деца без родители или такива, за които родителите не полагат грижи, живеещи при близки или роднини.

Увеличава се броят на децата, които живеят без родителски грижи.

Това са деца с един родител и деца, за които родителите не полагат грижи, и са настанени в семейства на близки или роднини.

При нежелание от страна на техните близки да поемат отглеждането и възпитанието им, те биват настанявани в приемни семейства или осиновявани. Настаняването в специализирана институция е крайна мярка, до която се прибегва само при невъзможност детето да остане в семейна среда.

Един от най-важните проблеми е неподготвеността на децата и кандидат – осиновителите /приемните родители/ да живеят като едно семейство. Процесът на адаптация при осиновяване/приемна грижа/ е двустранен - от детето към семейството и от семейството към детето.

Необходимо е специалистите, работещи с кандидат осиновители/приемни родители/ и деца, които могат да бъдат осиновени, да са достатъчно добре обучени и подготвени.

9. Деца в интернет.

В община Лясковец няма данни за сексуална експлоатация, детска порнография, пропаганда на етническа и религиозна нетолерантност чрез интернет.

III. АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на общината функционира следната социална услуга в общността за деца и семейства:

Център за социална рехабилитация и интеграция /ЦСРИ/ град Лясковец.

Капацитетът е 20 места.

Услугите на центъра ползват деца и възрастни от цялата община, който предоставя консултации, съвети, посредничество и подкрепа на деца и семейства в риск. Основните целеви групи, с които работи центъра са деца и семейства в неравностойно социално положение, деца със СОП, деца с отклоняващо се поведение, застрашени или отпаднали от училище и др.

Социалните услуги са дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен живот в обичайна и извън обичайната среда. Те са насочени към подкрепа на уязвимите групи от населението за водене на пълноценно съществуване и за социално включване в обществото. Социалните услуги се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата. Срещат се трудности, когато лица над 18 годишна възраст имат нужда от услуги на Центъра и разбират, че за помощта трябва да заплатят такса, определена с Постановление на Министерски съвет. Определената такса за ползване на услуги от ЦСРИ в община Лясковец е висока. Това отказва потенциалните потребители от необходимата професионална помощ.

Услугите „Личен асистент”, „Домашен помощник” и „Социален асистент” се администрират в сградата на Общинския комплекс за социални услуги гр. Лясковец. Предоставянето на социалните услуги се извършва в гр. Лясковец и съставните села на общината. Финансира се по ОП РЧР. Дейностите, които извършват са насочени към хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи, както и такива, които не са в състояние сами да организират бита си.

Това са лица, в т.ч. и деца, с различни видове увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолация и/или невъзможност сами да организират социалния си живот.

Основна цел, е чрез предоставяне и ползване на почасови услуги и в съответствие с личните потребности и предпочитания на потребителите и въз основа на извършена индивидуална оценка на потребностите да се подобри качеството на живот на най-нуждаещите се лица. Честотата на ползване на почасовите услуги техния обхват и времетраене се определя от изготвения индивидуален план на всеки потребител, съобразна индивидуалната му оценка.

IV. ПРИОРИТЕТИ

Нуждите на децата и техните семейства от социални услуги и ресурсите в община Лясковец се обособиха няколко приоритетни целеви групи:

1. Деца в неравностойно социално положение и техните семейства:

- живеещи във високорискови общности;

- деца от непълни семейства;

- деца, живеещи без родителски грижи и деца, чиито родители имат трайно намалена или изгубена работоспособност.

2. Деца с девиантно поведение и техните семейства:

- обект на ДПС;

- деца с наложени възпитателни мерки, съгласно Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;

- деца отпаднали или в риск от отпадане, от училище.

3. Деца жертва на насилие и техните семейства.

4. Деца с увреждания и техните семейства.

5. Деца с изявени дарби и техните семейства.

Деятността в областта на закрилата на деца в община Лясковец ще бъде насочена към:

1. Осигуряване на алтернативни грижи и услуги за всяко дете.

2. Повишаване обществената информираност и ангажираност по проблемите на децата.

3. Повишаване квалификацията, знанията и уменията на работещите с деца.

4. Предпазване на децата в риск от институционализиране.

5. Предпазване от институционализиране на деца с противообществени прояви.

6. Осигуряване достъп на всяко дете до качествено образование.

7. Осигуряване на защита и право на достоен и пълноценен живот на всяко дете.

8. Грижа за децата с увреждания.

9. Реинтеграция на деца от институциите в биологични, осиновителни или приемни семейства.

10. Специална подкрепа и грижи за максимално развитие заложбите на децата.

V. ВИЗИЯ

Стратегията за закрила на детето се разработва, за да координира действията на държавната, местната власт и институциите, работещи с деца в община Лясковец. Стратегията е изходен пункт за планиране и управление на дейностите, свързани със закрилата на децата на общинско ниво.

VI. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Общинската стратегия е в съответствие с Националната стратегия за закрила на детето, Закона за закрила на детето и Конвенцията на ООН за правата на децата и е подчинена на следните основни принципи:

1. Осигуряване висшите интереси на детето - намеса в живота на детето се допуска, за да се осигури правото му на качествено образование и здравеопазване, културни и спортни занимания, отдих, духовно и личностно усъвършенстване.
2. Отглеждане на детето в семейна среда - намеса в живота на детето се допуска, за да предотврати нуждата от институционализиране и да отклони децата от постъпване в институции, като им се предлага заместваща грижа.
3. Зачитане и уважение личността на детето - намеса в живота на детето се допуска, за да се осигури правото му на пълноценен и достоен живот; активно участие в общественния живот.

VII. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Стратегията си поставя за цел осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата и подобряване качеството на живот на децата като условие за свободното и пълноценното им личностно развитие.

VIII. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Намаляване на детската бедност и създаване на условия за социално включване на децата.
2. Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование на всички деца.
3. Повишаване на здравната култура на родителите, с оглед осигуряване здравето на децата.
4. Насърчаване участието на децата при формиране и изпълнение на политики, свързани с техните права и отговорности.

IX. ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

Семейна среда

- Осигуряване правото на детето да живее със своите родители.
- Зачитане на отговорностите, правата и задълженията на родителите.
- Осигуряване правото на детето да поддържа контакти с родителите си.
- Оказване на необходимата помощ за родителите.

Семейната среда и връзката с родителите са от ключово значение за развитието на детето. Родителите носят първостепенната отговорност за отглеждането и възпитаването на детето, съобразно неговите нужди и интереси, а детето има правото да получи подходящи грижи и ръководство за упражняване на правата си.

Осигуряването на правото на детето да живее със своите родители е един от приоритетите на реформата в грижите за деца, започнала в България с приемането на Закона за закрила на детето. Усилията са насочени към подобряване на уменията за родителство и промяна на отношението към детето

1. Предприемане на мерки за подкрепа на доброто и отговорно родителство:
 - популяризиране на различни форми, методи и услуги за семейно планиране;
 - предлагане на услуги и форми за развиване на уменията за полагане на грижи и възпитание на детето съобразно неговата възраст;
 - предлагане на услуги за преодоляване на кризи в семейните отношения;
 - предлагане на мерки за превенция и санкциониране проявите на безотговорно родителство.

2. Предприемане на мерки в подкрепа на родителите при наличие на риск за детето от изоставяне:

- осъществяване на дейности по предотвратяване на изоставянето;
- развиване на професионалните умения на социалните работници за ранно идентифициране на риска от изоставяне и предприемане на мерки за закрила;
- предприемане на мерки за закрила и повишаване на тяхната ефективност.

3. Предлагане на социални услуги в общността за подкрепа на децата и семействата.

Жизнен стандарт и социално подпомагане

- Осигуряване на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на физическото, умственото, духовното, моралното и социалното развитие на детето.
- Семейно социално подпомагане.
- Създаване на условия за съвместяване на личния и професионалния живот на родителите и трудова реализация.
- Развитие на дневните грижи - ясли, детски градини.

Родителите или другите лица, които отглеждат детето, носят първостепенната отговорност да осигурят в рамките на своите възможности условията за живот, необходими за развитието на детето.

Децата формират една от основните групи, сред които е отчетен висок риск от изпадане в бедност. За решаването на този проблем се предприемат мерки за предотвратяване на бедността и ниския образователен статус; за насърчаване на отговорното родителство чрез прилагането на диференциран подход при предоставяне на социални помощи, отчитащ факта, дали детето посещава училище, или не; подпомагане на безработните родители при търсене и намиране на работа и респективно повишаване на доходите от труд на семейството.

Намирането на подходящ баланс между родителството и професионалната реализация е друго предизвикателство, което стои пред съвременното семейство. От особено значение в тази посока е увеличаването на достъпа на семействата до качествени дневни грижи за децата, съобразени не само с нуждите на родителите за съчетаване на професионалния и семейния живот, но и с променящите се потребности и интереси на децата.

1. Подкрепа доходите на семействата, чиито деца са застрашени от социално изключване.

2. Подкрепа на родителите за съчетаване на професионалния и семейния живот.

3. Увеличаване на достъпа до качествени дневни грижи за деца.

- проучване и планиране съобразно нуждите от предлагане на дневни грижи;
- развиване на система от стимули за родителите за записване на децата в предучилищни форми на образование и посещаване на детските градини с цел увеличаване обхвата на децата в предучилищна възраст чрез социално подпомагане;

- създаване на възможности за ранно включване на децата със специални потребности - с увреждания, в детските заведения чрез създаване на подкрепяща архитектурна и обществена среда, подготовка на персонала и на учебните материали;

- насърчаване предоставянето на услуги за родители на деца с увреждания, с цел подкрепа за отглеждане на детето в семейството.

Алтернативни грижи

- Развиване на алтернативна семейна грижа за деца, които не могат да живеят с биологичните си родители.

Усилията да се осигури правото на всяко дете да бъде отглеждано от родителите си са насочени към създаване на условия за отглеждане на всяко дете в семейна среда, намаляване дела на децата в специализирани институции и създаване на механизми и системи, които да гарантират предлагането на качествени грижи и услуги за децата, временно или постоянно отделени от своите биологични семейства.

За децата, които временно или постоянно не могат да живеят с биологичните си семейства, трябва да се осигури възможност да живеят в условия, максимално близки до семейните. Във връзка с това, водещият принцип е да бъде гарантирана на сигурна и грижовна семейна среда, която да дава възможност за пълноценното развитие на детето, изграждането на неговата идентичност и пълноценна социализация и реализация.

Най-често използваната мярка за закрила на деца, които е необходимо временно или постоянно да живеят разделени от своите родители, към момента е настаняването при роднини или близки. Този факт е следствие на съхранените традиции за помощ и участие на разширеното семейство при отглеждането на децата. Тази мярка за закрила се ползва с приоритет пред настаняването при приемни родители, тъй като дава по-големи гаранции за запазване идентичността на детето и запазване на контактите му с биологичното семейство.

Развитието на услугата „приемна грижа“ ще продължи да бъде приоритет на политиката по закрила на децата с оглед защита на интересите на децата и на доказаната социална и икономическа ефективност на този вид грижа.

1. Създаване на качествени алтернативни семейни грижи:

- да се подобрява качеството на услугите "настаняване при роднини или близки" и на доброволната и професионалната приемна грижа;

- да се отдава приоритет на настаняването на деца в семейства на роднини или близки и в приемни семейства пред настаняването в институции;

- да се развиват услуги за оказване подкрепа на семействата на роднините или близките, които отглеждат детето, на приемните родители и на децата, настанени при тях;

- да се разширява кръгът от доставчици на социалната услуга „приемна грижа“.

2. Осиновяване:

- основна цел при осиновяването на децата е то да бъде обосновано от интереса на детето;

- осиновяването да дава възможност за запазване и развиване на идентичността (етническа, религиозна, културна и др.) на детето;

- да се развиват социални услуги за задължителна подготовка на кандидат-осиновители и на деца, на които им предстои да бъдат осиновени, и за подкрепа на осиновители и осиновени.

3. Институционална грижа.

Намаляването на дела на децата, настанени в институции е основен приоритет в реформата на системата за закрила на децата. Това ще бъде постигнато най-вече чрез развитието на социални услуги в общността и алтернативна семейна грижа.

Здравни грижи и обслужване

Основен приоритет на стратегията за детето е опазването, укрепването и възстановяването на здравето на детето. Трябва да бъдат предприети следните мерки:

1. Повишаване на здравната култура сред населението чрез здравно образование за децата и техните родители.

2. Повишаване обхвата и качеството на профилактичните прегледи.

3. Въвеждане на здравно образование в училище, насочено към придобиване на знания, изграждане на умения и нагласи за здравословен начин на живот.

4. Предотвратяване на тютюнопушенето и употребата на алкохол от деца.

5. Пълно обхващане на новородените и децата от общопрактикуващите лекари.

6. Подобряване достъпа на децата с увреждания до лечебните заведения.

7. Подобряване на взаимодействието „социални работници – лечебни заведения“.

Право на образование

Осигуряване на достъп до качествено образование:

- предучилищно възпитание и подготовка,
- основно и средно образование,
- професионална квалификация.

Продължават усилията за гарантиране на равен достъп до образование на децата от етническите малцинствени групи. С цел повишаване достъпа на децата до качествено образование и професионално обучение ще бъдат предприети следните мерки:

1. Да се работи за по-пълно обхващане на децата в предучилищната подготовка.

2. Да продължи политиката за включващо обучение на децата със специални образователни потребности:

- да продължи създаването на подкрепяща среда за обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища и детските градини;

- да продължи ресурсното осигуряване за работа с деца със специални образователни потребности.

3. Да се развива подпомагането на децата и родителите, с цел редовното посещаване на училище от децата:

- да се развива социалното подпомагане за деца под условие, че те посещават училище;

- да се осигуряват на децата от семейства в неравносгодно социално положение учебници и училищни принадлежности, дрехи и обувки;

- да се развиват мерки за подкрепа на родителите на отпадащите от училище деца - образователни услуги към родители, които имат ниска степен на образование;

- да се налагат санкции на родителите, които не осигуряват редовното посещение на училище от децата.

4. Да продължи развиването на услуги - образователни и социални, с цел връщане на децата, отпаднали от образователната система.

5. Разширяване участието на детето в учебния процес:

- интегриране на децата в процеса на обучение;

- предоставяне на реално пространство за участие на децата в органите за управление на училището, пространство на техни форуми;

- развиване на допълнителни извънкласни и извънучилищни дейности в съответствие с потребностите и интересите на децата.

6. Превръщане на училището в територия, допринасяща за здравното, психичното и емоционалното благополучие на детето:

- ангажиране на училищните ръководства за справяне с трудностите, съпътстващи детското развитие;

- разработване на училищни програми, помагащи на децата да развият взаимоотношения на доверие и сътрудничество, умения за общуване, социални компетентности.

7. Да се въведат ефективни гъвкави подходи за комуникация между родителите и учителите, социалните работници и психолозите в училище.

Отдих, свободно време и развитие способностите на детето

Новата социална ситуация за развитие на българското дете изисква и нов подход за развитието на неговите способности. В основата на осъществяването на този подход е осигуряването на равен достъп на всяко дете до културните ценности, образци и дейностите за тяхното създаване. За целта е необходимо:

1. Да се осъвременят и доразвият центрове и пространства за детска културно-творческа дейност и участие - училище, читалище и други културни институции.

2. Да се полагат специални грижи за децата с изявени дарби.

3. Да продължи изграждането на спортни и игрови площадки за деца, които да отговарят на изискванията за безопасност.

4. Да се създаде достъпна среда за децата с увреждания до местата за спорт, отдих и развлечения.

5. Да се създадат програми и конкурси, стимулиращи детското творчество и развитието на способностите на децата.

Спортът развива не само специфични способности у децата, но влияе и върху цялостното им личностно развитие, като формира умения за самоконтрол и работа в екип. Спортната дейност и физическата активност са незаменими за трансформирането на детската агресивност. На този етап е необходимо:

1. Да се увеличи броят на децата, практикуващи физически упражнения, спорт и туризъм, чрез подобряване и разширяване на материалната база за това.

2. Да се подпомага изграждането на училищни спортни клубове с оглед подобряване на извънкласната и извънучилищната спортна дейност.

3. Да се създават условия за ползването на спортни обекти и съоръжения от учениците, включително от децата с увреждания.

Защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие и експлоатация

- Преодоляване на експлоатацията и злоупотребата с деца и осигуряване на защита.

- Защита от всякакви форми на насилие.

- Предотвратяване на трафика с деца и защита на деца - жертви на трафик.

Насилието срещу деца се превърна в основна грижа на обществото през последните години. То има най-различни форми - от насилие в семейството и в училищата, сексуална и трудова експлоатация, трафик на деца и експлоатация. Защитата на детето срещу всички форми на насилие и експлоатация е един от приоритетите на политиката за детето. Законодателството за детето предоставя право на детето на защита срещу всички видове насилие. Развиват се и мерки за повишаване капацитета на професионалистите, които работят с деца и за деца. Органите за закрила, включително медиите, повишават обществената чувствителност по тази тема за недопускане на насилие и за защита на децата. Политиките в тази област са насочени към:

1. Продължаване на мерките за повишаване осведомеността на обществото, децата и на техните семейства относно правата на детето, насилието над деца и за стимулиране на активното им участие в противодействието на насилието.

2. Подобряване уменията на социалните работници, лекарите, училищните психолози и учителите за разпознаване белезите на насилие и незабавно сигнализиране за случаите на насилие.

3. Разработване и прилагане на мерки за работа с деца - жертви на насилие и експлоатация.

4. Повишаване на обществената ангажираност с проблемите на безопасността на децата в интернет.

5. Да продължи развиването на услуги, насочени към превенция на насилието и възстановяване и реинтеграция в семейството, училището и обществото на деца - жертви на насилие, особено на сексуално насилие, трафик.

- приоритетно да се развиват услуги за психологическо и социално консултиране на жертвите.

- да се работи за превенция на насилието, чрез семейно консултиране, обучение за родители, наблюдение на новородени деца в рискови семейства.

6. Да се повиши отговорността на училищните ръководства и всички учители за създаване на среда на безопасност и сигурност за учениците, нетърпимост към дискриминационни практики, незабавно съобщаване на случаи на насилие и предприемане на мерки за защита на жертвата и подходящо третиране на насилника.

Осигуряване правото на децата правонарушители на справедливо и законосъобразно отношение при зачитане на тяхното достойнство

В България действа система за борба срещу противообществените прояви, извършени от деца. Последните промени в законодателството създадоха гаранции за защита правата на децата в производството по налагане на възпитателни мерки и подчертаха необходимостта от засилване на мерките за предотвратяване на противоправното поведение на децата, но не създадоха необходимите институционални и функционални връзки със системата за закрила на детето. Двете системи действат относително самостоятелно и паралелно, като целевите им групи се покриват в голяма степен - децата в риск, които са обект на закрила, често са и деца, които са извършили противообществени прояви. На основание Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (ЗБППМН) настаняването в институции се прилага като мярка за ресоциализация на децата, което не винаги е съобразено с правата и интересите на детето и с принципите на Закона за закрила на детето.

1. Оптимизиране на взаимодействието между органите и институциите, осъществяващи дейности и мерки за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, и органите, определящи и прилагащи мерките за закрила на деца в риск по реда на Закона за закрила на детето.

2. Сътрудничество между пробационните служби, системата за закрила на детето и органите по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните за предприемане на ефективни мерки за насочване на детето към услуги за рехабилитация и реинтеграция в образователната система или за получаване на професионално обучение, както и за участие в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението.

Право на защита срещу дискриминация

- Борба срещу дискриминацията, основана на етнос, раса, религия, пол и др.;

- Осигуряване правото на културна, етническа и религиозна идентичност.

Защитата на децата от дискриминация е принцип на Конвенцията за правата на детето, на политиките на ЕС и на българското законодателство и политики. Формите на дискриминация са различни и често пъти неразличими от пръв поглед за голяма част от обществото. Затова те са и едни от най-трудно преодолимите. Проучванията показват, че сравнително малка част от българското общество познава формите на дискриминация и особено тази, насочена срещу децата. За да

се повиши общественото познание, чувствителност и нетърпимост към различните форми на дискриминация е необходимо да се извърши следното:

1. Образование на обществото.

- организиране на кампания, чрез която да се покажат различните форми на дискриминация при децата и последиците от нея за развитието им;
- създаване на дискуссионни форуми.

Децата могат да страдат от дискриминационно отношение или практики на основание различни признаци или в тяхната комбинация, като - увреждане, пол, етнически произход, местоживеене. Една от групите, чиито права се нарушават и за дискриминацията на която рядко се говори, е тази на децата момичета. Много често в някои етнически групи те от ранна възраст биват включвани в домакинската работа и грижата за по-малки братя и сестри за сметка на времето, което трябва да отделят за образование. Ранните бракове, които са практика в някои етнически групи, също водят до изключване на момичетата от образователната система. В резултат се прекъсва развитието на момичетата, те остават предимно въщи и не могат да се реализират като пълноценни личности. Необходимо е да се прилага наблюдение и контрол от страна на институциите за спазване на правата на момичетата - от страна на системата за закрила на детето и местните власти.

Общовалидно е мнението, че децата от големите етнически малцинства в България са класически пример на дискриминация. Като се започне от достъп до качествено образование заедно със своите връстници от мнозинството и се стигне до крайните форми - недопускане до забавления за деца, от най-ранна възраст представителите на малцинствата живеят в дискриминираща ги среда. За промяна на тази ситуация е необходимо да се извършва наблюдение за спазването на правата на децата от малцинствата.

Участие на децата

- Осигуряване правото на детето на формиране и изразяване на мнение.
- Участие на децата върху разработването на политики.

Правото на всяко дете да изразява възгледите си свободно по всички въпроси, които го засягат, като на тези възгледи се отдава дължимото значение при вземането на всички решения, които го засягат, е основно право на детето, признато от българското законодателство. Разширяването на възможностите пред децата да изразяват мнението си и зачитането на това мнение е не само израз на уважение към детето и неговия развиващ се капацитет, но и реален принос на днешните деца за обогатяване и развиване на обществото.

X. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Подобряване условията и начина на живот на децата в общината;
- Развита мрежа от услуги за семействата с деца - консултиране, обучение на родители, медиация и др.;
- Превенция на изоставянето на деца и осигуряване семейна среда на всяко дете;
- Гарантиран достъп до медицински услуги за всички деца;
- Подобрена профилактика на здравето при децата от всички възрастови групи;

- Ограничаване на рисковите фактори, като тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и употреба на наркотични вещества;
- Постигане на 100% обхват на задължителната предучилищна подготовка;
- Увеличаване дела на децата от различните етнически малцинствени групи, които са интегрирани в училищата;
- Увеличаване относителния дял на децата с увреждания, които са интегрирани в детските градини и училищата;
- Увеличен достъп до услуги за деца - жертви на насилие, детски труд, сексуална експлоатация и трафик с цел възстановяване и връщане в образователната система или професионално образование;
- Намаляване на броя на противообществените прояви сред децата;
- Осигурена възможност за спорт за всяко дете на територията на община Лясковец;
- Изградена система за мониторинг върху правата на децата и качеството на услугите за деца;
- Развиване на приемната грижа и увеличаване броя на кандидатите за приемни семейства;
- Създаване на възможност за участие на децата и младежите в местното самоуправление.

XI. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Наблюдението на политиките за детето ще се изпълнява от Комисията за закрила на детето, в която има представители на: общинска администрация, дирекция „Социално подпомагане“, Регионалният инспекторат по образование, Регионална здравна инспекция, Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, РПУ и представител на социалните услуги от община Лясковец. Комисията за детето следва ежегодно да разработва общинска програма за детето.

XII. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Източниците на финансиране на дейностите в изпълнение на Стратегията са държавният и общински бюджет, национални, регионални и оперативни програми.

Даниела Арабаджиева

Председател на Общински съвет - Лясковец